

**ГРИГОРІЙ СИНИЦЯ: ХУДОЖНЬО-ОБРАЗНА СИСТЕМА
ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ОСОБИСТОСТІ МИТЦЯ**

Стаття присвячена дослідженню одного з творчих аспектів діяльності українського художника Григорія Синиці – Заслуженого художника України, лауреата державної премії ім. Т. Шевченка. Зокрема, вивченню закономірностей створення оригінальної системи художніх образів, заснованих на принципах школи М. Бойчука та досягненнях народного мистецтва в колористиці та формотворчості. Дається теоретичне обґрунтування таких понять, як індивідуальний стиль, творчий метод, художній образ. Досліджуються етапи створення художнього твору, аналізується структура художнього образу. Розглядаються передумови, що вплинули на формування світогляду митця. Автор посилається на нещодавно відкриті нею нові архівні матеріали – листи Григорія Синиці до художника Геннадія Марченка.

Ключові слова: художній образ, індивідуальний стиль, народна творчість, монументальне мистецтво, особистість художника.

Кукіль Наталія Александровна, соискатель Национальной академии искусства и архитектуры, заведующая музея-квартиры Г. И. Синицы в г. Кривой Рог

Григорий Синица: художественно-образная система как отображение личности творца

Статья посвящена исследованию одного из творческих аспектов деятельности украинского художника Григория Синицы – Заслуженного художника Украины, лауреата государственной премии им. Т. Шевченко. А именно: изучению закономерностей создания им оригинальной системы художественных образов, основанных на принципах школы М. Бойчука и достижениях народного искусства в области колорита, формотворчества. В статье даётся теоретическое обоснование таких понятий, как индивидуальный стиль, творческий метод, художественный образ. Исследуются этапы создания художественного произведения, анализируется структура художественного образа. Рассматриваются предпосылки, оказавшие влияние на формирование мировоззрения художника. Автор использует недавно открытые ею архивные материалы – письма Григория Синицы к художнику Геннадию Марченко.

Ключевые слова: художественный образ, индивидуальный стиль, народное творчество, монументальное искусство, личность художника.

Kukil Nataliia, PhD-candidate of the art theory and history department, National academy of Fine Arts and Architecture, a head of flat-museum of G. I. Sinitsa in Krivyi Rig

Grigory Sinitsa: the art-image system as a reflection of the personality of the creator

Article is devoted to the study of major aspects of the Grigory Ivanovich Sinitsa activity, a Honored artist of Ukraine, a laureate of Shevchenko state prize. Namely, the process of his individual style forming in monumental painting based on the principles of M. Boychuk school and on the achievements of folk art. Also, he is characterized by an original system of artistic images. The article discusses the factors that influenced the formation of the master's worldview. In his work, author relied on the methodological principles of the study of artistic creativity, used the newly discovered archival materials – letters of Gregory Sinitsa to his friend, the artist Gennady Marchenko.

Since his youth and during his life artist G. Sinitsa felt a high mission of an artist, who is able to deeply comprehend the significance of important events in the history of country and its people. Moreover, he managed to translate them into meaningful, significant artistic shapes that were close and clear to people.

Training in the studio of monumental painting, founded by Mikhail Boychuk, defined the life path of the artist. He sought to educate a new generation of professional artists, which could create a new, national art. The motto of M. Boychuk: "Service to mankind, but not matter" has become the motto also of the Grigori Ivanovich, who dedicated his life to the creation of modern national art during all. Artistic shapes of G. Sinitsa's works embodied an influences of time, dreams and hopes of the people, because the artistic shape is the principal method of artistic reflection of reality.

Artistic shapes have certain properties and characteristics. They combine the sensual and logical, subjective and objective, general and single.

The creation of the artwork begins with exploration and realization of design: picturesque plastic motive can become a main idea. The idea is the most important stage of the creative process, which is manifested as intuition, imagination, the particular creative thinking of the author.

The artist has always tried to implement general interests, human perceptions, feelings, thoughts. Characters of G. Sinitsa are people of high moral ideals, fighters for the happiness and freedom of their people. They are full of great mental energy and spiritual power ("Duel" 1970, "Baida" 1968, "Kozhemyaka the winner" 1980, "Prometheus" 1966). For a more vivid realization of his plan G. Sinitsa depicts the sharp edge, culmination moment: collision with enemy forces ("Kozhemyaka the winner", 1980), the tragedy of the war events ("Babyn Yar", 1984), the triumph of ideas ("Promote", 1966). The depth and drama of the master's works help to implement the coloring, connecting the expression with spirituality and creative composition. His methods of stylization, generalizations lead to images symbolization. The artist often uses symbols-allegories and symbols-metaphors. In symbols-allegories he expresses abstract concepts through associative close objects and images. For example, stone women from "Polovetskie Madonna" (1974) is represented by symbols of eternity and continuity of time. In symbols-metaphors, comparing with different objects and phenomena, the

exchange of their qualities takes place, which gives a new meaning: in the painting "Self-portrait. Lavra" (1976) the beautiful white birds in the sky become a dream of the artist.

G. Sinitsa's symbolic art images are inextricably linked with folk art; they are close to popular notions of his poetry, metaphors. It seems, that the images of eagles soaring high in the sky in the painting "Khortytsya", came from the folk songs. Upon reaching artistic maturity, the artist with an established worldview creates his own style in art. Creative style is a lasting system of certain expressive means, the range of original artistic shapes that embody the personality of the artist as a thinker and creator. In this case, there is neither borrowing nor eclecticism, because the personality of a great artist is unique and his style is unique too. The style, therefore, is understood as the highest level of skill, as the absolute fusion of work with ideal, conceived by the artist.

The formation of G. Sinitsa's creative style occurred for many years. In the process of artistic activity were the searches in the field of composition, color, expressive and representational resources. By the 1960s creative artist's style became defined, which was manifested in the creation of balanced, generalized tracks, where color became the most important expressive mean.

Sinitsa's creative style is based on the development of folk art traditions: on the identification of the original forces of color as inherent properties of objects, emotions, and creative development of compositional principles of the M. Boichuk's monumental painting school.

The created artistic shapes are significant, extremely expressive, with a powerful charge of spiritual energy. They embodied ideas of humanistic values of mankind. However, they became close, understandable to contemporaries and have filled their lives with beauty and goodness.

Key words: artistic image, individual style, folk art, monumental art, the artist's personality.

Стаття присвячена дослідженню найважливішої складової творчої діяльності Г. Синиці (1908-1996). Створенням власної системи художніх образів він зміг утілити найважливіші теми сучасності, звернутися до величного історичного минулого. У своєму монументальному живописі художник зберіг традиції школи М. Бойчука та на новому історичному етапі значно вплинув на формування національного стилю в українському мистецтві.

Мета статті – дослідити теоретичні аспекти проблеми і визначити закономірність створення Г. Синицею індивідуальної системи художніх образів.

Григорій Іванович Синиця протягом усього свого творчого життя відчував свою високу місію художника, який здатний глибоко розуміти значення тих або інших подій, усвідомлювати проблеми на-вколишнього життя, відчути біль трагічних переломних віх в історії свого народу та відтворювати це у своїй творчості. Адже осмислити "віяння часу", втілити у своїх творах те, що ховається в серцях глядачів – це благородне покликання справжнього художника, який стає очима, серцем, розумом свого народу.

Ще в молоді роки, навчаючись в майстерні монументального живопису Київського художнього інституту (1930-1934 рр.), Григорій Іванович художник щиро й безкомпромісно повірив у концепцію Бойчука: "Служба людству, а не матерії". Молодий художник щиро й безкомпромісно повірив у концепцію Бойчука щодо створення сучасного національного мистецтва й вирішив своє життя, усі свої знання й уміння присвятити справі розвитку й вдосконаленню вчення Бойчука, створенню монументальних живописних творів, національних за формою, сповнених глибоким духовним змістом, які відображають проблеми сучасного життя, звертаються до величного минулого.

Справжній художник відрізняється від звичайної людини не тільки тим, що вміє малювати й писати фарбами, а й тим, що він здатний краще бачити, гостріше відчувати, глибше розуміти дійсність. Він вміє з будь-якого спостереженого факту визначити його справжній сенс, здатен завдяки своїй творчій інтуїції, уяві, фантазії створити яскраві, самобутні художні образи. Створений образ у художньому творі такий же глибокий і багатий за своїм значенням та змістом, як саме життя. Це та форма, в якій мистецтво усвідомлює, осмислює дійсність.

Григорій Синиця на все життя запам'ятав найважливіший заповіт М. Бойчука: "Мистецтво – не лише талант, але й велика праця на все життя". Одним із головних призначень школи Бойчука було навчити студентів учитися. Учитися у старих і сучасних майстрів, вивчати скарби світового та народного мистецтва, постійно вдосконалювати свою професійну технічну майстерність. Ніякого мистецтва без ремесла взагалі не може бути, і якщо художник не є майстром володіння технікою у своїй професії, то хоча він буде найобдарованішим від природи живописцем, він не зможе реалізувати своїх задумів, адже художній образ втілюється насамперед в матеріалі. Образ – це і колір, і малюнок, і фактура, і мазок: уся сума живописно-технічних елементів, якими майстру треба досконало володіти.

Створення художнього твору – це складний творчий процес, який проходить кілька стадій. Створенню твору передусь період пошуку задуму, знаходженню образотворчого пластичного мотиву. Художник вивчає матеріал дійсності, оцінює життєві явища сьогодення і минулого, дає їм естетичну, моральну, історичну оцінку. Але життєві спостереження самі по собі мають значення лише сировини, вони повинні стати думкою, ідеєю, задумом майбутнього твору.

Робота над втіленням задуму – найважливіший етап творчого процесу. У цей час проявляється ступінь обдарованості майстра: особливості його мислення, особисті пристрасті, його інтуїція, фантазія, здатність до асоціацій. У первісному задумі вже є основи образів, передбачувані засоби виразності. Художник створює ескізи, начерки, його задум розвивається, конкретизується. У цьому процесі створення образу автор постійно займається творчим відбиранням головного, істотного, загальноцікавого. О. Ренуар зазначав, що "наиболее искусная рука всегда бывает лишь служанкой мысли" [6, 128].

Створення художнього образу завжди відбувається в процесі роботи над ним. Для Г. Синиці процес втілення задуму часто тривав складно і напружено. У листі до свого друга художника Геннадія Марченка він розповідав про свою роботу над картиною "Хортиця" (1972. ДСП, зм. техніка. 190x90. НТУУ"КПІ"): "Над "Хортицею" я став працювати "со страшной силой" – це після одержання посилки від Валі (дружини Г. Марченка – прим. Н.К.), ця річ мене турбує, чи буде це мистецтво, чи ні, я сам в цих догадках путаюсь, і в перший раз я в своїй роботі невпевнений. Кожна робота – це пошук невідомого, але це невідоме знаходиться більш менш спокійно, а тут я на роздоріжжі. Основний її недолік – вона не монументальна, вирішення схиляється скоріше до станкового характеру, а флоромозаїці, цьому матеріалу притаманна монументальна мова..." [8, 7].

Художник мислить образами. Саме в образній формі він відображає дійсність у творі. І чим яскравіша особистість художника, тим сильніше виявляється в художніх образах його індивідуальність та світогляд.

Художнім образам притаманні певні властивості та ознаки. В образах поєднується чуттєве і логічне, суб'єктивне і об'єктивне, вони відображають інтуїцію художника, його здатність до аналітичного мислення.

Художні образи діалектично об'єднують загальне і одиничне: автор зберігає у своєму творі живу тремтливості буття, його неповторну конкретність, і в той же час виявляє загальні, типові закономірності дійсності.

Твір завжди пройнятий авторським поглядом на факти, події, тому що художник висловлює у творі свої думки, почуття та спостереження про світ, що існує поза і незалежно від його волі та свідомості. Це означає взаємодію в художньому образі суб'єктивного з об'єктивним.

Суб'єктивність художника передбачає розвинену, неповторно сприймаючи світ індивідуальність творчої особистості. Адже тільки тоді художник має право заявити про себе в мистецтві, коли він глибоко й самобутньо синтезує думки, почуття, вчинки багатьох людей. В цьому випадку його самовираження стає виявленням загальнозначущих, загальнолюдських уявлень. Справжній талант завжди служить рупором свого часу, своєї епохи.

Творчості Г. Синиці була притаманна емоційність у високій якості і ступеня великої потужності. Це виявлялося і на етапі задуму, і в процесі створення живописних творів. Художні образи його картин: "Поєдинок" (1970), "Байда" (1968), "Кожум'яка – переможець" (1980), "Прометей" (1966) та ін. сповнені величезної внутрішньої енергії та духовної сили, виразні та емоційні. Герої картин художника – це люди високих моральних ідеалів, борці за свободу та щастя свого народу. Синиця на своїх полотнах часто зображує напружено гострі, кульмінаційні моменти – зіткнення ворожих сил (Кожум'яка – переможець"), трагізм подій війни ("Бабин Яр", 1984), триумф ідей ("Прометей"). Глибину драматизму художніх образів майстер втілює не тільки через безпосереднє зображення напруженого конфлікту, але й через контрастні колористичні та композиційні вирішення. Наприклад, у картині "Кожум'яка – переможець" (1980) він порушує звичні закони перспективи для надання образу головного героя рис монументальності та символічності. Засобами стилізації – спрощенням форм, узагальненістю, майстер відокремлює від зображення все зайве, другорядне, таке, що заважає чіткому візуальному сприйняттю. Це допомагає відкрити сутність зображуваних предметів або явищ, виділити в них головне, привернути увагу глядача до прихованої краси або глибинної ідеї.

Колір є найважливішим образотворчим і емоційним засобом у творчості Синиці, здатним розкрити кольорове різноманіття реального світу, викликати у глядача відчуття повноти, радості життя, або навпаки – тривоги і занепокоєння. Колір як засіб психологічної виразності дозволяє передати у пластичному образі внутрішню динаміку драматичного переплетіння людських долі, характерів.

У втіленні своїх художніх образів Синиця використовує всі компоненти впливовості кольору, але питома вага кожного залежить від внутрішнього змісту образів. На його полотнах предметність, реалістичність зображення може поєднуватися з експресивною силою кольору ("Закам'янілий час", 1964), а психологічна глибина – з символічністю та духовністю ("Автопортрет", 1976).

У своїй творчості Синиця широко використовує метод узагальнення, який веде до символізації образів, адже символічний образ може надзвичайно влучно й стисло пояснити широке поняття або навіть абстрактну ідею. Синиця в процесі створення своєї художньо-образної системи часто застосовує символи-алегорії та символи-метафори. У символах-алегоріях абстрактні поняття він висловлює через асоціативно близькі цьому предмети та образи. Наприклад, в картині "Бабин Яр" (1984) образ жінки-матері, яка гине, сприймається як символ неминучої, лихої смерті, тоді як кам'яні баби у "Половецьких мадоннах" (1974) уявляються символами вчності та безперервності часу.

У символах-метафорах при зіставленні різних предметів і явищ відбувається обмін їх якостей, від чого народжується новий зміст, нове значення. Так, у картинах Синиці "Автопортрет" (1976), "Назустріч сонцю" (1983) красиві білі птахи, що летять високо в небі, стають уособленням душі, мрії художника.

Символічні художні образи майстра нерозривно пов'язані з народними уявленнями, з народною творчістю. Саме в глибинах народного життя в уособленні моральних і природних явищ узагальнився практичний досвід народу, його мудрі й вірні уявлення про прекрасне, величне або трагічне. Художні образи Синиці надзвичайно близькі народному відчуттю своєю поетичністю, метафоричністю. Образи орлів, що злітають високо в небо в картині "Хортиця" (1972), ніби прийшли з народних пісень,

що оспівують захисників рідної землі. Синиця пише про цю картину в своєму листі: "Вона пісенна – це є образна, це теж є ... я думаю, що я, якщо в мене будуть сили зроблю ще "Думу про Хортицю" – може в наступних роботах вона більш знайдеться" [8, 7].

Матеріалізація задуму на полотні зазвичай визначається як окрема, завершальна стадія. Художній образ, створений художником, може відрізнитися від початкового задуму. Образ постає перед глядачем вже як виконаний твір. Саме в процесі сприйняття твору розкривається його зміст, який може виявитися ширше та глибше свого первісного задуму.

Художній, ідейний зміст художнього твору стає процесом, який починається автором, але триває глядачем роками й століттями. Духовний потенціал мистецтва нескінченний. Картина, як вчили майстри Відродження, є свого роду вікном у світ, обрії якого безмежні. Геній митця ніби зупиняє рух буття і пропонує глядачеві зосередитися на чомусь дуже важливому і значному. Художня невичерпність полотен великих майстрів не лише в складності й значенні самого об'єкта зображення, а й у духовному багатстві, глибині творчої думки, емоційній силі авторського мислення.

Коли художник досягає творчої зрілості, має безперечне, стале світосприйняття, коли він стає майстром у своїй професії, він може створити власний творчий стиль у мистецтві. Стиль у художній творчості – це стійка система певних виражальних засобів, своя система художніх образів, у яких втілюється особистість художника як мислителя, творця. У цьому випадку немає місця наслідуванню або еклектичності. Адже особистість великого художника неповторна, і так само неповторним, оригінальним є його стиль, його система художніх цінностей. Стиль, отже, розуміється як вищий щабель майстерності, як довершеність, закінченість, як абсолютне злиття твору з ідеалом, уявленим художником.

Й.-В. Гете у своїй статті "Простое подражание природе, манера, стиль" (1788 р.) розрізняв три ступені творчості. Перший – це просте наслідування природі. Художник працює професійно, сумлінно, але в його образах немає справжньої оригінальності, не виявляється авторська індивідуальність. Гете розцінює таку творчість як переддень стилю.

Цей етап звичайного наслідування природі проходить кожен художник. Навіть найталановитіший майстер не виявляє себе відразу, він повинен довго вчитися, шукати своїх шляхів у мистецтві. Менш талановиті художники на все життя залишаються в передодні стилю.

Другий ступінь творчості, за Гете, – це манера. Якщо на першому ступені індивідуальність автора ще не розвинена, то на другому вона проявляється вже більше. Гете розглядає манеру як можливість "середину между простым подражанием и стилем". Манера перетворюється на стиль лише в тому випадку, якщо художник навчився не поверхово, а глибоко пізнавати реальний світ [2, 92-97].

Тут важливо відзначити, що лише у вільному відступі від природи можливе широке, різноманітне і художнє використання засобів живопису. Саме в наступному, після натурного, періоді художник отримує свободу самостійно мислити, перетворювати образи природи в художні образи. Вироблення самостійного уявлення про зображення, створення власного творчого стилю насамперед пов'язане з духовним зростанням, духовною зрілістю художника, з силою, глибиною його таланту.

Формування творчого стилю Г. Синиці відбувалося протягом багатьох років. Це був час пошуків, експериментів в царині композиції, кольору, образотворчих матеріалів. У 1960-х роках ствердилася творча манера художника, яка виявилася в створенні врівноважених, узагальнених композиційних побудов, де колір набув значення найважливішого засобу виразності. До цього часу визначилися й основні теми в його творчості.

1970-1980-ті роки – період творчої зрілості, час розквіту таланту художника. У своєму листі, написаному на початку 1970-х років, Г. Синиця відзначає: "Я зараз працюю творчо, наполегливо і багато, прийшла така пора нарешті, що бачиш, що ти твориш! Зріла пора в мистецтві, і вона в житті художника сама коротка, як він зуміє її наситити творами, тоді він буде художник не однієї картини. В нас є багато художників, які є автори однієї картини, причому диплома. "И носит меня и в холода, и в зной, в авансы и в займы опутанный", як казав Маяковський, – це щось подібне відбувається і зі мною" [8, 10].

У творчому стилі Г. Синиці проявилася його неповторна художня індивідуальність: велика духовна сила, енергія, могутній творчий темперамент, багата ерудиція, величезна працездатність. Основні засади стилю – в освоєнні традицій народного мистецтва, в творчому розвитку композиційних принципів школи монументального живопису М. Бойчука, у першорядному виявленні первородної сили кольору як невід'ємної якості предметів і як носія емоцій.

Своєю невтомною, багаторічною творчою працею майстер створив свій, особливий світ яскравих, хвилюючих художніх образів, які втілили визначальні для людства ідеї, нагадали про вічні цінності. Зрозумілі і близькі сучасникам своєю художньою мовою, вони розкрили красу світу і велич людини, збагатили їх вірою в перемогу добра і правди.

Теоретичні дослідження питання створення художнього стилю та вивчення творчих здобутків художника-монументаліста Г. Синиці дали змогу висвітлити творчий шлях митця до власної системи художніх образів, які зробили спроможними відтворити його особисте бачення світу та людини в ньому. В художніх образах Г. Синиці втілювалися його думки і почуття громадянина, патріота, вболівачого за відродження і розквіт національної культури України. Ці питання і зараз залишаються актуальними для сучасного мистецтвознавства та художньої практики.

Література

1. Выготский Л. С. Психология искусства / Выготский Л. С.; под ред. М. Г. Ярошевского. – М.: Педагогика, 1987. – 344с.
2. Гете Иоганн Вольфганг. Об искусстве / Гете Иоганн Вольфганг; сост., вступит. статья и примеч. А. В. Гулыги. – М.: Искусство, 1975. – 623с.
3. Дейнека А. А. Жизнь, искусство, время. Литературно-художественное наследие. Сост. и автор вступ. статьи В. П. Сысоев / Дейнека А. А. // Научно-исследовательский институт Академии художеств СССР. – Л.: Художник РСФСР, 1974. – 344с., ил.
4. Ермаш Г. Л. Творческая природа искусства / Ермаш Г. Л. – М.: Искусство, 1977. – 320с.
5. Кибрик Е. А. Объективные законы композиции в изобразительном искусстве. – "Вопросы философии": научно-теоретический журнал. Вых. Ежемесячно / Кибрик Е. А. Учредитель Академия наук СССР. Институт философии. Гл. редактор В. А. Лекторский. – М.: Правда. 1966. – №10.
6. Мастера искусства об искусстве. Избранные отрывки из писем, дневников, речей и трактатов в 7-ми томах. Под общ. ред. А. А. Губера, А. А. Федорова-Давыдова, И. Л. Маца, В. Н. Гращенкова. Том V. Кн.1. Искусство конца XIX – начала XX века. Под ред. И. Л. Маца, И. В. Яворской. – М.: Искусство, 1969. – 448с., ил.
7. Недошивин Г. Очерки истории искусства / Недошивин Г. – М.: Искусство, 1953. – 340с.
8. Синиця Г. І. Листи №7, №10 / Синиця Г. І. // Листування з Г. Марченком. Зберігається на правах рукопису в Криворізькому міському об'єднанні ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка, м. Кривий Ріг.

References

1. Pridodchenko, A. S. (Eds). (1993). Conversations with the master. All his life turned into a picture. Kryvyi Rih State Mining Metallurgical Plant. Krivorozhstal, 3. [in Ukrainian].
2. Vygotskij, L. S. (1987). Psychology of Art. M. G. Yaroshevskogo (Ed.). Moscow: Pedagogika [in Russian].
3. Volfgang, G. I. (1975). About an art. Moscow: Iskusstvo [in Russian].
4. Dejneka, A. A. (1974). Life, Art, Time. Literary and artistic heritage. Opening article V. P. Sysoev. Research Institute of USSR Academy of Arts SSSR. Leningrad: Xudozhnik [in Russian].
5. Ermash, G. L. (1977). The creative nature of art. Moscow: Iskusstvo [in Russian].
6. Kibrik, E. A. (1966). The objective laws of composition in art. Voprosy filosofii, 10. V. A. Lektorskij (Ed.). Moscow: Pravda [in Russian].
7. Macza, I. L. (Eds.), & Yavorskoj, I. V. (Eds.). (1969). Art of the end XIX – early XX century. (Vol. V, part 1). Masters of art about art. Selected excerpts from letters, diaries, speeches and treatises in 7 volumes. Moscow: Iskusstvo [in Russian].
8. Nedoshivin, G. (1953). Essays on the history of art. Moscow: Iskusstvo [in Russian].
9. Sinicya, G. I. (n.d). Correspondence with G. Marchenko. Letter №7, №10. Stored as a manuscript in VUT association "Prosvita" the name of T. Shevchenko, Krivoy Rog. [in Ukrainian].

УДК 7:111.852

Усікова Людмила Сергіївна
аспірантка кафедри філософії та культурології
Чернігівського національного педагогічного
університету ім. Т. Г. Шевченка
mila-811@mail.ru

ОБРАЗ ГЕОРГИЯ ПЕРЕМОЖЦЯ У ВІЗАНТІЙСЬКІЙ ТА КИЄВОРУСЬКІЙ ІКОНОГРАФІЇ

Стаття стосується впливу ісихастської традиції (через естетичну транспозицію ісихастських ідей) на розвиток давньоруської іконописної спадщини (на прикладі іконографічного образу Георгія Переможця). Мотив Юрія Змієборця - це цілий культурний комплекс, що включає до себе: міфи і сказання, билини, іконографію (фрески, ікони, монети, скульптури), житійні й літургійні тексти, світську літературу, офіційний церковно-державний культ. Образ Св. Юрія Переможця належить до іконографічного втілення доблесті, мужнього життєстійкого характеру. Він є образом вічного православного воїнства, опоетизований в мистецьких школах Київської Русі.

Ключові слова: мистецтво Київської Русі, історія української естетичної думки, естетика іконопису, естетична транспозиція, ісихазм, "умна" молитва, Георгій Переможець.

Усікова Людмила Сергеевна, аспирантка кафедры философии и культурологии Черниговского национального педагогического университета им. Т.Г. Шевченко

Образ Георгия Победителя в византийской и киеворусской иконографии

Статья касается влияния исихастской традиции (через эстетическую транспозицию идей исихазма) на развитие древнерусского иконописного наследия (на примере иконографического образа Георгия Победителя). Мотив Георгия Победоносца это целый культурный комплекс, который включает в себя: мифы и сказания, былины, иконографию (фрески, иконы, монеты, скульптуры), жития и литургические тексты, светскую литературу, официальный церковно-государственный культ. Образ Св. Георгия Победоносца относится к иконографического воплощение доблести, мужественного жизнестойкого характера. Он является образом вечного православного воинства, опоэтизированный в художественных школах Киевской Руси.

Ключевые слова: искусство Киевской Руси, история украинской эстетической мысли, эстетика иконописи, эстетическая транспозиция, исихазм, "умна" молитва, Георгий Победоносец.